

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö - Demo ry

1. Johdanto	3
2. Ohjelman tuloksellisuus	5
3. Ohjelman maakohtaiset tavoitteet ja tulokset	6
4. Kehityskasvatus, vaikuttaminen ja ohjelmasta tiedottaminen	18
5. Läpileikkaavat teemat	20
6. Ohjelman kehittäminen	21
7. Demon työ kansainvälisissä verkostoissa	22
8. Resurssit	23

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Demo on aatteellisesti, puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti sitoutumaton suomalaisten eduskuntapuolueiden yhteistyöjärjestö, joka toimii moniarvoisen demokratian edistämiseksi. Se tukee Suomen kehityspoliittisia tavoitteita toteuttamalla suomalaisten puolueiden ja kehitysmaiden poliittisten liikkeiden välisiä yhteistyöhankkeita.

Demo perustaa toimintansa hallituksen periaatepäätökselle vuodelta 2004. Tämän mukaan ”ihmisoikeuksien kunnioittaminen, sukupuolten välisen ja yhteiskunnallisen tasa-arvon sekä demokratian edistäminen... ovat välttämätön edellytys kehitykselle” ja ”kehitysmaiden parlamenttien ja puoluejärjestelmän toimintaedellytysten parantaminen luo pohjaa demokratian kehittymiselle ja vakiintumiselle”

1. Johdanto

Suomen satavuotinen historia on vaiheikas, parlamentarismi on nykypäivänä vahva, yhteistyötä tehdään yli puoluerajojen, sukupuolten tasa-arvossa ollaan kärkimaita (vaikka tasa-arvotyö ei täälläkään hetimiten lopu). Täällä pystytään vaikeillakin hetkillä ylläpitämään avointa dialogia, on valmiutta tehdä kompromisseja ja antaa kansalaisten osallistua päätöksentekoon. Nämä kaikki ovat tapoja ennaltaehkäistä, hallita ja ratkaista konflikteja. Aidosti demokraattisessa yhteiskunnassa konflikteja voidaan hallita rauhanomaisin keinoin. Teoriassa demokratia on siis erinomainen konfliktinhallintajärjestelmä. Väkivaltaiset konfliktit ovat sen seurausta, että hallinnolliset instituutiot ja koko poliittinen järjestelmä epäonnistuu konfliktien ratkaisussa, huolimatta siitä mitkä syyt aiheuttavat sen.

Demokratian tukeminen on pitkäjänteistä työtä. Demo tukee ulkoministeriön rahoituksella viidessä maassa poliittisia puolueita työssään demokratian edistämiseksi ja yksi niistä on Tunisian politiikkakoulu. Poliitiikkakoulun johtajan Ahmed Drissin mukaan tärkein asia mitä demokratia on tuonut tunisialaisille, on vapaus. Vapaus valita, vapaus tehdä elämänvalintoja. Se on niin arvokasta, että mahdollinen turhautuminen taloudellisten tai sosiaalisten reformien hitauteen hyväksytään.

Arabikevät tapahtui vasta seitsemisen vuotta sitten. Aikajänne onkin siis hyvin lyhyt. Jos palaamme takaisin Suomen historiaan, esimerkiksi hallituspohjien vakautuminen on vasta viime vuosikymmenten aikaansaannos. Täälläkin aiemmin hallitukset kaatuivat usein. Itsenäisen Suomen aikana meillä on ollut 74 eri hallitusta, 1950-luvulla Suomessa hallituksia oli 14, ja vielä 1970-luvulla 11 eri hallitusta. Vakautuminen on siis hidasta – ja siksi emme Tunisiankaan kohdalla voi odottaa heti ihmeitä tapahtuvaksi.

Kestävän rauhan ja demokratian kehittymisen tae on naisten, nuorten ja ylipäätään erilaisten ryhmien tarkoituksenmukainen osallistuminen politiikkaan ja laajemmin yhteiskuntaan. Naisten rooli rauhanneuvotteluissa on tunnetusti pieni. Jos naisia ei ole mukana politiikassa ja muilla yhteiskunnan johtopaikoilla, niin tuskin heitä on myöskään rauhanneuvotteluissa. Naispolitiikkojen vahvistaminen ja erilaisten ryhmien osallistuminen poliittiseen päätöksentekoon tukee kestävämpiä rauhansopimuksia. Huomiota pitää tuki kiinnittää myös osallistumisen laatuun ja syvyyteen, ei vain numeroihin.

Rauhansopimus on kuitenkin vasta uuden alku, tuentarve konfliktinjälkeisissä maissa on jatkuvaa ja pitkäkestoista. Demokraattiset vaalit ovat usein seuraava neuvoteltu virstanpylväs, mutta vaaleja ei myöskään saa pitää päätepisteenä ja niihin ei ole syytä hoppuilla. Demokratia tarvitsee vahvistamista vaalikausien läpi, ja kansalais- ja poliittiset oikeudet tarvitsevat vahvistamista konfliktien jälkeen. Vaikka vaalit ovat tärkeä osa demokratiaa, eivät ne yksinään juurruta demokraattista kulttuuria eivätkä tartu

konfliktiin johtaneen tilanteen todellisiin syihin. Pahimmillaan kiirehdityt vaalit voivat laukaista konfliktin uudelleen.

Rauhaa on vaikea saavuttaa ilman osallistavaa ja moniarvoista demokratiaa, ja sen rakentaminen on pitkäaikainen prosessi. Lyhytnäköisessä, vaaleihin keskittyvässä ajattelussa unohdetaan se, että demokratiat eivät ole koskaan valmiita.

Maailmanpankin kehitysraportti tältä vuodelta nostaa vahvasti esiin sitä, että taloudellinen vauraus riippuu talouden ja politiikan instituutioiden inklusiivisuudesta. Instituutiot ovat inklusiivisia, kun useiden ihmisten ääni kuuluu päätöksenteossa, verrattuna muutamien harvojen kontrolloimiin instituutioihin, joissa on usein myös muutostavastarintaa.

Inklusiivisuuden merkitys nousee myös kestävän kehityksen tavoitteissa: kaikki maailman maat ovat sitoutuneet siihen, että vuoteen 2030 mennessä, kestävän kehityksen 5. tavoitteen mukaisesti, kaikilla naisilla on täysivaltainen ja yhtäläinen pääsy päätöksentekoon sen kaikilla tasoilla niin politiikassa, taloudessa kuin laajemmin julkisessa elämässä.

Jotta kestävän kehityksen tavoitteet, ja 16. tavoite rauhanomaisista yhteiskunnista, voivat toteutua, tulee demokratiaa kehityksen edellytyksenä painottaa. Demokratian tukeminen edistääkin muiden kehitystavoitteiden saavuttamista.

Kansalais- ja poliittisten oikeuksien toteutuminen on edelleen iso kompastuskivi monissa maissa, samalla ne ovat oikeuksia, jotka eivät saa tarvitsemaansa huomiota. Tänä päivänä - autoritääristen hallintojen lisääntyessä ja kun keskustellaan kansalaisyhteiskunnan ja demokratian tilan kaventuessa globaalisti - onkin korkea aika nostaa kansalais- ja poliittisia oikeuksia - ja oikeuksien rikkomuksia - näkyväksi ja parrasvaloihin. Niiden tukeminen edesauttaa muiden ihmisoikeuksien toteutumista.

Tänäkin päivänä demokratia tarvitsee tukijoita, sekä vahvistusta ihmisoikeuksien ja demokratian väliselle kytkökselle. Demokratian keskeiset ainekset- monipuoluejärjestelmä ja naisten sekä vähemmistöjen poliittisten oikeuksien toteutuminen - vaativat valtavasti työtä.

Konfliktit kun ovat sekä demokratiavajeen syy että seuraus, ja tukemalla demokratiaa tuetaan tätä kehityksen, turvallisuuden ja ihmisoikeuksien kolmiyhteyttä.

Hyviä poliittisia päättäjiä, puolueita, joilla on puolueohjelmat ja monipuoluedemokratiaa tarvitaan niin Suomessa kuin muualla, demokratia on ainoa keino luoda kehitykselle suotuisat raamit.

Anu Juvonen
toiminnanjohtaja

2. Ohjelman tuloksellisuus

2.1. Ohjelman tavoite 1: Kumppanimaiden puolueet ovat yhteistyökykyisiä yli puoluerajojen (poliittinen järjestelmä)

Monipuoluejärjestelmien vahvistaminen puolueiden keskinäistä yhteistyökykyä tukemalla on tehokasta ja suoraa tukea demokratialle. Se on myös konfliktien ennaltaehkäisemistä, sillä toimivassa monipuoluejärjestelmässä yhteiskunnallisia kysymyksiä on mahdollista ratkaista rauhanomaisella ja osallistavalla tavalla, avoimen dialogin kautta.

Monipuoluejärjestelmän ytimessä on puolueiden välinen yhteistyö. Käymällä dialogia, kuuntelemalla muita osapuolia ja etsimällä yhteisiä ratkaisuja yhteiskunnallisiin kysymyksiin poliitikoilla on mahdollisuus paitsi edesauttaa maansa ja alueidensa kehitystä, myös vahvistaa puolueidensa painoarvoa, luotettavuutta ja läpinäkyvyyttä. Yhteistyön avulla puolueet voivat yhdessä tarttua poliittisten järjestelmiensä pullonkauluihin, jotka esimerkiksi estävät puolueiden tasavertaisen kohtelun tai haittaavat muutoin puolueiden työskentelyä – ja sitä kautta demokraattista osallistumista.

Demon työssä kaikissa ohjelmamaissa on mukana puolueiden keskinäisen yhteistyön ja vuoropuhelun tukeminen. Poliittisen järjestelmän osalta tavoitteena vuosina 2016-2017 oli, että ohjelman loputtua puolueilla on luottamuksellinen ja vakiintunut tila yhteistyölle, joka paitsi vahvistaa monipuoluejärjestelmää, myös luo uusia ratkaisuja kulloinkin merkityksellisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin. Demon ja sen yhteistyökumppaneiden tarjoaman tuen avulla luodaan ohjelmamaissa puolueille neutraali tila, jossa he voivat dialogiaan edistää.

Vuonna 2017 Myanmarissa käynnistyi ensimmäinen pysyvä osavaltiotason monipuoluefoorumi Shanin osavaltioon. Tapaamisten aikana sovittiin tarkasti monipuolueyhteistyön periaatteista ja pelisäännöistä, jotta sisällöllinen keskustelu jatkossa olisi hyvällä ja luottamuksellisella pohjalla. Tunisiassa edellisvuonna perustettu pysyvä korkean tason monipuoluefoorumi CDPP jatkoi vuonna 2017 toimintaansa. Foorumissa kokoontuvat kaikki puolueet, joilla on parlamentissa yli kolme paikkaa. Edustus on korkeatasoista, sillä osallistujat kuuluvat puoluehallituksiin ja heistä kolme on myös kansanedustajia. Samaan aikaan kun foorumi mahdollistaa monipuolueyhteistyön, sen avulla puolueet voivat tulevaisuudessa vaikuttaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin teemoihin ja edistää yhteistyössä tehtyjä poliittisia linjauksia.

2.2. Ohjelman tavoite 2: Kumppanimaiden puolueilla on paremmat mahdollisuudet toimia tasavertaisesti ja edustuksellisesti (puoluetoimijat sekä poliittinen kulttuuri)

Demokratian tila on usein suoraan verrannollinen puoluejärjestelmän tilaan. Jos puolueet toimivat ilman selkeää ohjelmallisuutta ja strategiaa sekä ovat organisaatioina heikkoja, huonosti johdettuja tai korruptoituneita, ne ovat myös kykenemättömiä aktiiviseen vuoropuheluun äänestäjiensä ja sitä kautta heikkoja demokratian airueita. Puolueilla ei ole niille olennaista kansanliikkeen luonnetta, jos niiltä puuttuu yhteys paikallistasolle ja äänestäjiin eli ne eivät ole edustuksellisia tai jos niiden toiminnasta syrjitään joitain yhteiskuntaryhmiä. Minkä tahansa ryhmän jättäminen päätöksenteon ulkopuolelle kasvattaa konfliktin mahdollisuutta.

Demon ohjelmassa vuosina 2016-2017 tavoiteltiin siis sitä, että naiset, nuoret ja vähemmistöt ovat tasavertaisia osallistujia puolueissa, ja kaikki puoluetoimijat tukevat tätä ajatusta. Puolueiden toimijat puolueorganisaation eri tasoilla ovat aktiivisessa vuorovaikutuksessa ja paikallistason näkemykset kanavoituvat päätöksentekoon. Lisäksi tavoitteena olivat yhteisten ja demokraattisten sääntöjen mukaisesti toimivat avoimet ja vastuulliset puolueet, joita pyörittävät osaavat poliitikot. Vain näin voidaan varmistaa aito edustuksellinen demokratia.

Demon ja sen kumppaneiden tuella lisättiin puoluetoimijoiden ja puolueiden kapasiteettia paitsi demokratian peruskysymyksistä, vuoropuhelusta ja politiikan teosta myös ohjelmallisuudesta ja strategisesta suunnittelusta. Naisten ja nuorten osallistumista vahvistettiin tukemalla heidän osaamistaan ja vaikuttamalla valtaapitävien – usein vanhempien miesten – asenteisiin.

Myanmarin ja Tunisian politiikkakoulujen osalta poliitikkojen ja kansalaisten välisen yhteistyön lisääntymisen osalta kerättiin jälleen baseline-tietoja, joihin ohjelman tulosten etenemistä verrataan: Myanmarissa koulutettiin vuonna 2017 53 uutta poliitikkoa, joista keskimäärin 66% oli vähemmän kuin kerran kuussa yhteydessä kansalaisiin/kansalaisyhteiskuntaan. Yhteydenpidon voi odottaa kasvavan, kun poliitikot jatkavat koulutusten jälkeen toimintaansa. Tunisiassa taas 95% haastatelluista alumneista oli yhteydessä kansalaisiin 4-5 kertaa kuussa tai enemmän, kun sama luku oli ennen koulutusta 29%.

Sambiassa tuloksena oli, että kaikki uudet, vuonna 2016 valitut, hankealueilla toimivat kunnallispoliittikonaiset, sanoivat tietotasonsa nousseen paikallistason päätöksentekoprosesseihin liittyen. Myös viidellä puolueella kahdeksasta on nyt puolueen sisäiset tasa-arvostrategiat/ suunnitelmat olemassa.

Mosambikissa yhteistyö kansallisen tason ja provinssitason parlamenttien välillä lisääntyi, kun UM:n maaohjelmaan kuuluvassa hankkeessa Demo konsortiossa kumppaneiden kanssa perusti kansallisen foorumin, jossa parlamentaarikot voivat jakaa kokemuksiaan ja osaamistaan erityisesti kaivannaissektoriin ja luonnonvarojen käyttöön liittyen. Provinssitasolla koulutetut parlamentit järjestivät useita sidosryhmätapaamisia kaivannaissektoriin liittyen, tarkoituksenaan edistää vuoropuhelua eri toimijoiden kesken.

3. Ohjelman maakohtaiset tavoitteet ja tulokset

3.1. Myanmar – Myanmarin politiikkakoulu

3.1.1. Demon työn tavoitteet 2016–2020 ja tulokset 2017

Myanmarin politiikkakoulun toiminta pohjautui vuonna 2017 edelleen Demon ja NIMDin suunnittelemaan viisivuotiseen ohjelmaan, jonka taustalla on muutosteoriat kolmella eri tasolla (tiivistettynä):

- Poliittisen järjestelmän taso: jos puolueet tapaavat yli puoluerajojen säännöllisesti ja muodostavat keskinäisen luottamuksen ilmapiirin vuoropuhelun hengessä, muodostuu toimintaympäristö, jossa monipuolueyhteistyö ja yhteinen politiikan tekeminen on mahdollista
- Poliittisten toimijoiden taso: jos puolue toimijat oppivat uusia taitoja eri alojen sisällöistä ja politiikanteosta, vahvistavat vuoropuheluaan eri ihmisryhmien ja äänestäjiensä kanssa, ja puolueet tekevät ohjelmallista työtä ja niihin perustuvaa politiikkaa, vahvistuu sekä puolueiden kapasiteetti että legitimitetti demokraattisina toimijoina
- Poliittinen kulttuuri: jos puolueiden välillä vahvistetaan keskinäistä luottamusta, puolueet ymmärtävät kansalaisyhteiskunnan tarpeita ja toisaalta nuoret, naiset sekä muut aliedustetut ryhmät otetaan vahvemmin mukaan puolueiden toimintaan ja politiikan tekemiseen, vahvistuu inklusiivinen demokratia sekä lopulta myös kaikki ihmisryhmät huomioiva politiikka

Näihin muutosteorioihin pohjautuen ohjelmalle asetettiin tavoitteet ja määritettiin odotetut tulokset kolmella tasolla. Tavoitteenasettelu liittyi laajempaan suunnittelu- ja seurantaprosessin kehittämiseen sekä Demossa että NIMDissä jo edellisvuonna. Tavoitteiden indikaattorien vuonna 2016 tehty baseline-kartoitus toimii pohjana jatkotarkastelulle, joka on tarkoitus tehdä vuoden 2019 alussa.

Poliittisen järjestelmän muutoksen osalta tavoitteena on, että ohjelman loputtua puolueilla on luottamuksellinen ja institutionalisoitunut tila yhteistyölle. Tätä arvioidaan sekä laadullisesti (puolueiden kokemus suotuisa toimintaympäristö) että määrällisesti (olemassa olevien monipuoluefoorumien määrä ja relevanssi). Odotettuina tuloksina on lisääntynyt luottamus ja tuntemus puolueiden välillä sekä konkreettiset yhteistyössä tehdyt poliittiset aloitteet.

Vuonna 2017 Demon tuen avulla Shanin osavaltioon perustettiin ensimmäinen pysyvä osavaltiotason monipuoluefoorumi. Dialogiin perustuvan monipuolueyhteistyön vahvistamiseksi politiikkakoulu järjesti neljä laajempaa tapaamista 12 foorumiin sitoutuneen puolueen kesken, tavoitteena luoda luottamuksellinen ilmapiiri, ryhmän pelisäännöt sekä valita teema, jota vuonna 2018 erityisesti keskusteluissa edistettäisiin. Kahdestatoista teemasta puolueet valitsivat ruokaturvan, jota työstetään yhteisten näkemysten pohjalta ja myös vertaisoppimisen kautta kuluvana vuonna.

Monipuoluefoorumissa puoltulevat rotaatioperiaatteella valitsemaan puheenjohtajansa ja toimintatapoja muokataan teeman mukaan. Luottamuksellinen ja konkreettista yhteistyötä edistävä foorumi voi olla merkittäväkin kokemus puolueille, jotka joutuvat ottamaan kantaa Myanmarin osavaltioiden hallinnolliseen ja poliittiseen asemaan tulevana vuosina. Pysyvä monipuoluefoorumi on myös merkittävä politiikkakoulun kestävyyttä lisäävä toiminto.

Puoluetoimijoiden kapasiteetin vahvistamisen osalta Myanmarin politiikkakoulun tavoitteena on, että puoluetoimijat edustavat kansalaisten näkemyksiä. Tätä arvioidaan mm. sillä, miten kannattajien ja kansalaisten näkemyksiä on reflektoitu puolueiden tuottamissa ohjelmadokumenteissa. Myös maatoimiston kapasiteetin vahvistamista seurataan.

Odotettuina tuloksina on puoluetoimijoiden kapasiteetin vahvistuminen kansalaisten ja kannattajien näkemysten huomioimisessa, demokratian peruskäsitteiden hallitsemisessa sekä politiikka-aloitteiden tekemisessä. Pitkällä aikavälillä odotetaan myös, että osavaltiotason kansanedustajien osaaminen politiikka- ja lakialoitteiden käsittelyssä on kasvanut.

Näiden tavoitteiden ja tulosten saavuttamiseksi tärkein toimintamuoto vuonna 2017 oli politiikkakoulun kurssit sekä alumnien jatkokoulutus. Politiikkakoulun neliviikkoisia peruskursseja järjestettiin yhteensä kolme: yksi Kayahin osavaltion poliitikoille sekä yksi Monin ja Tanintharyin osavaltioiden poliitikoille kullekin. Viimeksi mainituissa osavaltioissa politiikkakoulu oli jo toista kertaa, jotta puolueiden osaamistasoa voitaisiin niissä entisestään vahvistaa ja syventää. Yhteensä osavaltioiden mittakaavassa 53 korkean tason poliitikkoa (33 miestä ja 20 naista) 27 puolueesta sai yli 250 tuntia koulutusta. Osallistujista 22 oli puolueensa puoluehallituksessa, ja mukana oli myös osavaltiotason puoluejohtajia, pääsihteereitä sekä nuorten ja naisten liittojen johtajia.

Peruskursseja toteutetaan politiikkakoulun opinto-ohjelman pohjalta, jossa on teemoja liittyen mm. poliittisiin teorioihin, demokratian peruskäsitteisiin, ihmisoikeuksiin, naisten asemaan, federalismiin, politiikka-aloitteiden tekemiseen, puolueiden ohjelmatyöhön, puolueiden väliseen yhteistyöhön, kampanjointiin sekä puheiden pitämiseen. Maavertailuja oli mm. Itä-Timorin kanssa. Monin osavaltion peruskurssin avajaispuheen piti Suomen uusi Myanmarin suurlähettiläs Riikka Laatu.

Osallistujamäärä politiikkakoulun peruskursseille on vakiintunut noin viiteenkymmeneen vuositasolla, mitä voidaan pitää melko hyvänä resurssiehin nähden, sillä kurssit ovat sekä pituudeltaan että sisällöltään vaativia ja poliitikkojen täytyy panostaa osallistumiseensa paljon – keskimääräistä kansainvälisten järjestöjen tarjoamaa demokratiatukikoulutusta enemmän. Ne ovat myös hyvin työvoimanintensiivisiä ja politiikkakoulun henkilöstö tekee huolellisen suunnittelu- ja toteutustyön jokaiselle kurssille. Puolueet ehdottavat kukin omalta alueeltaan osallistujia ja politiikkakoulu haastattelee suurimman osan ehdokkaista, jotta voitaisiin varmistua henkilöiden motivaatiosta ja sitoutuneisuudesta pitkäköön koulutukseen.

Poliittisen kulttuurin muutoksen osalta Myanmarin politiikkakoulun tavoitteena on, että Myanmarin osavaltioissa toimivat puolueet ovat halukkaita tekemään yhteistyötä hyvän vuorovaikutuksen ja luottamuksen hengessä. Tätä seurataan sillä, miten usein puoluetoimijat ovat konkreettisesti vuorovaikutuksessa keskenään ja myös kansalaisyhteiskunnan kanssa. Odotettuina tuloksina kulttuurin muutoksen osalta ovat luottamuksen parantuminen sekä puolueiden sisäisen inklusiivisuuden vahvistuminen, erityisesti nuorten ja naisten osallistumisen vahvistumisen kautta.

Vuonna 2017 järjestettiin kaksi politiikkakoulun alumneille avointa jatkokoulutusviikonloppua. Ensimmäinen näistä oli Tanintharyin peruskurssin yhteydessä pidetty ja vain ko. osavaltion alumneille tarkoitettu. Koska politiikkakoulun alumnien määrä jatkuvasti kasvaa, oli vuonna 2017 henkilöstöresurssien muutosten vuoksi kahta täysimittaista alumnitapaamista mahdoton järjestää. Marraskuussa pidetty toinen alumnitapaaminen oli kaikille vuosien saatossa politiikkakoulusta valmistuneille tarkoitettu ja tapaamiseen osallistui yhteensä lähes 112 korkean tason poliitikkoa (80 miestä ja 32 naista).

NIMD ja Demo verkostoituvat vuoden aikana aktiivisesti muiden demokratiatukitoimijoiden kanssa, erityisesti International IDEA:n vetämän STEP 2- hankkeen suunnittelun puitteissa. Vuoden 2017 NIMD/Demo- konsortion oli tarkoitus liittyä mukaan tähän isoon, EU:n rahoittamaan STEP-demokratiatukiohjelman kakkosvaiheeseen omalla, erillisellä komponentillaan, jota kokemukset UM-rahoitteisesta politiikkakoulusta tukevat. EU:n ja Myanmarin hallituksen väliset yhteistyöneuvottelut olivat kuitenkin vielä vuoden lopussa kesken ja ohjelman sopimukset on nyt määrä allekirjoittaa vuoden 2018 aikana.

3.2. Tunisia – Tunisian politiikkakoulu

3.2.1. Demon työn tavoitteet 2016–2020 ja tulokset 2017:

Tunisian politiikkakoulun toinen hankevaihe alkoi vuonna 2016. Hankkeen konsortiokumppanit Demo, NIMD ja tunisialainen CEMI suunnittelivat edellisen vuoden aikana viisivuotisen ohjelman, jonka taustalla on muutosteorioiden kolmella eri tasolla (tiivistettynä):

- Poliittisen järjestelmän taso: jos puolueet tapaavat yli puoluerajojen säännöllisesti ja muodostavat keskinäisen luottamuksen ilmanpiirin vuoropuhelun hengessä monipuoluedemokratia vahvistuu
- Poliittisten toimijoiden taso: jos puolue toimijat oppivat uusia taitoja eri alojen sisällöistä ja politiikanteosta, vahvistavat vuoropuheluaan eri ihmisryhmien ja äänestäjiensä kanssa, ja puolueet tekevät ohjelmallista työtä ja niihin perustuvaa politiikkaa, vahvistuu puolueiden kapasiteetti sekä legitimizeetti demokraattisina toimijoina
- Poliittinen kulttuuri: jos nuoret naiset ja miehet sekä naiset sekä muut aliedustetut ryhmät otetaan vahvemmin mukaan puolueiden toimintaan ja politiikan tekemiseen, vahvistuu inklusiivinen demokratia sekä lopulta myös kaikki ihmisryhmät huomioiva politiikka

Näihin muutosteorioihin pohjautuen Tunisian politiikkakoulun ohjelmalle asetettiin myös kolmelle tasolle tavoitteet ja odotetut tulokset. Tavoitteenasettelu liittyi laajempaan suunnittelu- ja seurantaprosessin kehittämiseen sekä Demossa että NIMDissä.

Poliittisen järjestelmän muutoksen osalta tavoitteena on, että ohjelman loputtua puolueilla on luottamuksellinen ja institutionalisoitunut yhteistyön tila. Tätä arvioidaan sekä laadullisesti (puolueiden kokemus suotuisa toimintaympäristö) että määrällisesti (olemassa olevien monipuoluefoorumien määrä ja relevanssi). Odotettuina tuloksina on lisääntynyt luottamus ja tuntemus puolueiden välillä sekä konkreettisten, yhteistyössä tehtyjen aloitteiden luominen.

Tunisian politiikkakoulun perustama monipuoluefoorumi CDPP jatkoi toimintaansa vuonna 2017. Foorumissa kokoontuvat kaikki puolueet, joilla on parlamentissa yli kolme paikkaa. Edustus on korkeatasoista, sillä mukana on puoluehallitusten edustajat, joista muun muassa kolme on kansanedustajia. Samaan aikaan kun foorumi toimii monipuolueyhteistyön areenana, puolueet voivat tulevaisuudessa vaikuttaa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin teemoihin ja edistää yhteistyössä tehtyjä poliittisia aloitteita foorumin kautta. Vuonna 2017 foorumissa keskusteltiin desentralisaatiosta ja kuntavaaleista. Osallistujat ovat valmistelleet yhteisen lausunnon paikallishallintoa koskevan lain ratifioinnista, jotta kunnallisvaalit saataisiin pikaisesti pidettyä. Lisäksi osallistujille järjestettiin koulutus neuvottelu- ja sovittelutaidoista, jonka avulla osallistujat kokivat voivansa jatkossa tuoda esiin eriäviä mielipiteitä vielä helpommin ja asiallisella tavalla. Foorumilla on merkittävä rooli yhteiskunnallisessa keskustelussa, sillä se on Tunisiassa ainoa laatuaan ja Demon ja NIMDin kumppanin CEMIn kykyä fasilitoida prosessia arvostetaan puolueiden keskuudessa. Foorumi kokoontui vuonna 2017 kaksitoista kertaa.

Luottamusta poliittisten puolueiden ja toimijoiden välille luotiin myös järjestämällä kaksi tapaamista politiikkakoulun ja puolueiden johtajien kanssa. Näillä kokoontumisilla haettiin puolueiden näkemyksiä ja toiveita toimintaan ja vaihdettiin ajatuksia yleisesti poliittisista ja ajankohtaisista asioista yli puoluerajojen.

Puolue toimijoiden kapasiteetin vahvistamisen osalta Tunisian politiikkakoulun tavoitteena on, että puolue toimijat edustavat kansalaisten näkemyksiä. Tätä arvioidaan mm. sillä, miten kannattajien ja kansalaisten näkemyksiä on reflektoitu puolueiden tuottamissa ohjelmadokumenteissa ja sillä, kuinka moni puolue perustaa aloitteensa omaan ohjelmaansa. Myös kumppanin kapasiteetin vahvistamista seurataan. Odotettuina tuloksina on puolue toimijoiden kapasiteetin vahvistuminen kansalaisten ja kannattajien näkemysten huomioimisessa, demokratian peruskäsitteiden hallitsemisessa sekä politiikka-aloitteiden tekemisessä. Myös puolueiden ohjelmallisen työn odotetaan kehittyvän hankkeen aikana. Näiden tavoitteiden ja tulosten saavuttamiseksi tärkein toimintamuoto vuonna 2017 oli politiikkakoulun kurssit sekä alumnien jatkokoulutus, sekä puolueiden strategia- ja ohjelmatyön tukeminen.

Niin sanottuja ensimmäisen tason politiikkakoulun koulutuksia järjestettiin viisi ja toisen tason politiikkakoulusta jo valmistuneiden alumnien jatkokoulutuksia yksi. Ensimmäisen tason kurssille osallistui 45 poliitikkoa kymmenestä eri puolueesta (25 miestä ja 20 naista), ja koulutukset järjestettiin viitenä pitkänä viikonloppuna vuonna 2017. Aiheina olivat muun muassa ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio sekä valtionhallinto. Koulutuksen aikana osallistujat olivat toivoneet lisää keskustelua kansalaisyhteiskunnan kanssa, jotta voisivat paremmin vaikuttaa demokratian transitioprosessiin ja oikeusvaltion kehittämiseen, ja voidakseen oppia enemmän osallistavasta paikallisdemokratiasta. Toiveena oli myös kansalaisyhteiskunnan tuella luoda yhteys ammattiliittoihin toimijoina, joiden kautta voitaisiin kehittää taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia, sekä huomioida paremmin työntekijöiden oikeudet. Koulutuksen päätteeksi osallistujat antoivat palautetta siitä, että olivat oppineet ymmärtämään läpikäytyt teemat, jotka he olivat aiemmin lähinnä tunteneet pintapuolisesti – ja voivat myös käyttää näitä teemoja työssään. Valmistuville alumneille järjestettiin joulukuussa valmistujaisseremonia ja yhteensä 42 poliitikkoa (18 miestä ja 24 naista) sai diplomit politiikkakoulun suorittamisesta. Valmistuminen vaati muun muassa täysipainoista osallistumista, tehtävien suorittamista ja kokeiden läpäisemistä tietyin arvosanoin. Ne osallistujat, jotka eivät läpäisseet näitä vaatimuksia, saivat todistuksen politiikkakouluun osallistumisesta.

Toisen vaiheen politiikkakoulu, eli kurssi politiikkakoulusta valmistuneille alumneille järjestettiin syksyllä 2017 ja siihen osallistui 40 poliitikkoa ja kansalaisyhteiskunnan edustajaa. Kurssin aiheena oli ”Ehdokkaaksi asettautuminen kuntavaaleissa” ja käsiteltäviin teemoihin kuului mm. viestintä ja lainsäädännölliset asiat liittyen kuntavaaleihin.

Politiikkakoulun osallistajat valmistelivat vuoden 2017 aikana yhteensä 89 politiikkapaperia, joista 12 välitettiin eteenpäin parlamenttiin. Näitä valmistelivat 36 osallistujaa 15:stä eri puolueesta yhdessä.

Puolueiden strategiatyön kehittämistä jatketaan 2018 aikana. Vuoden 2017 poliittinen tilanteen vuoksi strategia- ja ohjelmatyön tukemiseksi lanseeratun työkalun käyttöönotto siirtyi vuoteen 2018. Työkalun käyttöönoton tueksi järjestetään työpajoja puolueille. Puolueet ovat sitoutuneet strategiatyöhön ja ovat kovin kiinnostuneita jatkamaan vuoden 2018 aikana. CEMI tulee myös tukemaan strategioiden toimeenpanoa.

Poliittisen kulttuurin muutoksen osalta Tunisian politiikkakoulun tavoitteena on, että Tunisian puolueet ovat halukkaita tekemään yhteistyötä hyvän vuorovaikutuksen ja luottamuksen hengessä. Tätä seurataan sillä, miten usein puolue toimijat ovat konkreettisesti vuorovaikutuksessa keskenään ja myös kansalaisyhteiskunnan kanssa. Odotettuina tuloksina kulttuurin muutoksen osalta ovat luottamuksen parantuminen sekä puolueiden sisäisen inklusiivisuuden vahvistuminen, erityisesti naisten osallistumisen vahvistumisen ja osallistumismahdollisuuksien kehittymisen kautta.

Tätä työtä syvennettiin väittelytilaisuuksilla ja ”couscous politique” -tapaamisilla, jonne kutsuttiin ministereitä ja mm. valtiosihteeri keskustelemaan ajankohtaisista teemoista. Osallistujia oli mukana kaikista puolueista. Näissäkin tilaisuuksissa vahvistettiin puolueiden rauhanomaista dialogia ja yhteistyötä. Toimintamuotona debaattit edistävät lisäksi eri poliittisten toimijoiden vastuullisuutta puolueille ja myös laajemmin äänestäjille. Sekä debaattit että politiikka-couscousit herättivät laajasti myös median kiinnostusta. CEMIn mukaan myös ministereiden oma kiinnostus politiikkakoulua kohtaan lisääntyi. Kansanedustajilta tulleen toiveen mukaan myös yksi julkinen väittelytilaisuus, johon myös kansalaisyhteiskunnan edustajat osallistuivat, järjestettiin aiheesta valtion budjetti. Muissa tilaisuuksissa aiheina olivat muun muassa ihmisoikeudet ja niihin liittyvät vapaudet, sekä tasa-arvo -asiat ja inklusiivisuus. Sukupuolen väliset tasa-arvo -asiat koettiin kaikkien mielestä tärkeäksi pitää mielessä poliittisessa työssä (mm. suunnittelu ja kehittäminen, sekä linjaukset ja strategiat).

Edellisenä vuonna aloitettu, puolueiden inklusiivisuutta vahvistamaan kehitetyn tasa-arvo-koulutusmoduulin mukaisia koulutuksia järjestettiin vuonna 2017 kolme kertaa. Teemoina koulutuksissa olivat muun muassa sukupuolten tasa-arvo käsitteenä, sekä sukupuolivaikutusten arviointi politiikassa, esimerkiksi sukupuolisensitiivinen budjetointi. Osallistujat oppivat valmistelemaan gender-sensitiivisiä politiikkalinjauksia koulutusten avulla. Myös politiikkakouluun osallistuneiden naisten aikomusta asettua ehdolle vaaleissa on alettu seurata ja 2016 osallistuneista 27 prosenttia ilmoitti politiikkakoulua käytyään aikovansa asettua ehdolle paikallisvaaleissa – tätä lukua seurataan vuoden 2018 vaalien aikana.

Tunisian politiikkakoulu järjesti vuonna 2017 alueellisen seminaarin ”Women’s participation in public affairs”. Seminaariin osallistui tutkijoita, kansanedustajia ja kansalaisyhteiskunnan edustajia Tunisiasta, Algeriasta, Marokosta, Libyasta ja Egyptistä. Seminaarissa keskusteltiin mm. siitä mikä osallistujamaita yhdistää ja erottaa muista maista kansainvälisellä skaalalla valitun aiheen näkökulmasta katsottuna. Tarkoituksena on vaihtaa ideoita ja jakaa hyviä käytäntöjä. Seminaarin päätteeksi osallistujat valmistelivat suosituksia osallistujamaille mm. seuraavista aiheista: 1) Naisten johtajuuden lisääminen puolueissa; 2) Naisten poliittisen osallistumisen vahvistaminen; sekä 3) Naisten osallistumisen vahvistaminen ministeritasolla.

Haasteena Tunisian politiikkakoulun osalta vuonna 2017 voidaan pitää Tunisian poliittisen tilanteen aiheuttamaa viivästystä erityisesti puolueiden strategiatyön kehittämiseksi sekä monipuoluefoorumille, jonka tapaamisten aikatauluja oli hankala lyödä lukkoon korkean tason puolue-edustajien kiireiden vuoksi. Politiikkakoulun kurssien toimintaan tämä ei vaikuttanut.

3.3. Sambia – Naisten poliittisen osallistumisen vahvistaminen

3.1. Demon työn tavoitteet ja tulokset 2016–2017

Sambian naisten poliittista osallistumista vahvistavan hankkeen toinen vaihe alkoi vuonna 2016 ja jatkui vuoden 2017 loppuun. Hanketta toteutti Demon pitkäaikainen kumppanijärjestö Zambia National Women's Lobby (ZNWL).

Hankkeen tavoitteena oli, että sukupuolten tasa-arvo lisääntyy paikallispolitiikassa kuntatasolla. Tätä oli hankkeen alussa päätetty seurata kunnallistason ehdokkaiden ja valittujen määrän avulla, mikä osoittautui haastavaksi valinnaksi vaalikelpoisuuteen liittyneiden perustuslakimuutosten vuoksi. Odotettuina tuloksina oli naispoliitikkojen osaamisen kasvaminen, puolueiden tasa-arvo-ohjelmien syntyminen sekä vahvistunut naisten puoluerajat ylittävä yhteistyö. Alun perin mukana olevia kuntia oli 5, mutta vaalien jälkeen maantieteellisiä painopisteitä hieman muutettiin ja kokonaisuudessaan hankkeen tavoitetta edistettiin 8 kunnassa – ja puolueiden osalta kansallisella tasolla.

Hankkeen toimenpiteet naispoliitikkojen kapasiteettien vahvistamiseksi keskittyivät vuonna 2016 erityisesti vaaleihin ja ZNWL koulutti niin ehdokkaiksi pyrkiviä naisia (83), ehdokkaita (70 – 16.5 prosenttia kaikista ehdokkaista) kuin heidän kampanjapäälliköitäänkin (153). Koulutuksiin osallistuneista 65 prosenttia ilmoitti osaamisensa vaaleihin osallistumisesta olevan hyvällä tasolla koulutuksen jälkeen. Lisäksi ehdokkaille tarjottiin kampanjointimateriaaleja. ZNWL teki myös paljon vaikuttamistyötä sen eteen, että puolueet valitsisivat naisia ehdolle vaaleissa. Ehdokasasettelun valmistuttua vaalien ajankohtaan nähden varsin myöhään kesä-heinäkuussa, ZNWL tuki erityisesti uusia ehdokkaita, joista monet olivat nuoria ja kokemattomia. Nuorille tarjottiin mm. mentorisuhteita aiempien kunnanvaltuutettujen kanssa.

Uusi vaatimus ehdokkaiden 12 vuoden koulutuksesta vaikeutti naisten osallistumista vaaleihin Demon ja ZNWL:n hankkeen toiminta-alueilla. Erityisesti kolmessa hankkeen viidestä kunnasta jo valitut naisvaltuutetut eivät voineet asettua uudelleen ehdolle. Myös ehdokkaaksi asettautumismaksut sekä puolueille että vaalikomissiolle nousivat, mikä hankaloitti monien naisten osallistumista. Puolueet ilmoittivat ehdokkaistaan vaalikomissiolle myöhään, jotkut vasta viimeisenä mahdollisena päivänä, ja tämä luonnollisesti heikensi ZNWL:n mahdollisuuksia kouluttaa ja tukea ehdokkaiksi pyrkiviä naisia. Monelta osin naiset myös raportoivat haasteista rekisteröitymisessään ja korruptiosta. Nämä syyt johtivat siihen, että Lusakaa lukuun ottamatta naisehdokkaiden ja valittujen naisten määrä laski kaikissa hankekunnissa, vaikka muuten se koko maassa nousi hieman. Joissain hankekunnissa naisia valittiin vain yksi tai ei yhtään valtuutettua, ja tästä johtuen Demo ja ZNWL päättivät vuonna 2016 siirtyä toimimaan myös uusilla alueilla, joissa useamman puolueen naisia valittiin kunnanvaltuustoon. Näin hankkeen monipuolueyhteistyötä edistävä näkökulma pystyttiin huomioimaan. Toisaalta kunnissa, joihin ei valittu yhtään tai vain yksi naisvaltuutettu, jatkettiin vuonna 2017 kuitenkin edelleen pienimuotoista tukea aktiivisille naispoliitikoille.

ZNWL oli hyvin aktiivinen toimija vaalityössä paitsi ennen vaaleja, myös niiden aikana ja jälkeen. ZNWL:n jäsenet tarkkailivat vaaleja 59 kunnassa ja ZNWL myös tuotti vaaleista muiden rahoittajiensa tuella tasa-arvoanalyysin, joka julkaistiin joulukuussa 2016.

Vuonna 2017 järjestettiin kesäkuussa myös kaksipäiväinen koulutus 14 hankealueen uudelle naiskunnanvaltuutetulle, missä käytiin läpi muun muassa tasa-arvokäsitteitä ja kunnanvaltuutettujen roolia paikallishallinnossa, kehittämisprojektien suunnittelua, johtajuustaitoja ja varainhankintaa. Lokakuussa järjestettiin molempina vuosina myös kaksipäiväinen konferenssi, joka kokosi kaikki naiskunnanvaltuutetut koko maasta yhteen, yli 200 osallistujaa yhteensä. Vuonna 2017 pääpuhujana oli varapresidentti Inonge Wina, ja ohjelmassa järjestettiin myös yhteistyössä Suomen suurlähetystön kanssa iltatilaisuus, jossa oli esillä Suomen Naisjärjestöjen Keskusliiton juhlanäyttely naisten poliittisten oikeuksien historiasta Suomessa.

Valtakunnallisella tasolla edistettiin puolueiden tasa-arvo-ohjelmien suunnittelua, mutta vaalien vaatiman huomion vuoksi työssä edettiin vasta aivan loppuvuodesta ja tätä työtä jatkettiin vuonna 2017. Joulukuussa 2016 järjestetty puoluekoulutus toimi lähtölaukauksena tasa-arvo-ohjelmien luonnosten teolle, ja ZNWL jatkoi tätä työtä vuonna 2017 tukemalla ohjelmien valmistumista puoluekohtaisesti ja järjestäen puolueiden johdolle monipuolueformaatissa koulutuksen aiheesta elokuussa 2017. Vuoden päätyttyä viisi puoluetta antoi luonnoksensa tasa-arvosuunnitelmista (PF, FDD, NAREP, MMD & ADD), loput kolme suunnitelmaa on tarkoitus saada ZNWL:n tietoon vuoden 2018 alussa. Koulutukseen osallistuivat puolueiden johtoryhmien ja naisjärjestöjen johdon edustajat. Myös puolueiden naisjärjestöille paikallistasolla viidellä hankealueella järjestettiin koulutus järjestöjen roolin vahvistamiseksi puolueorganisaatioissa, mihin lähes 100 naispoliitikkoa osallistui.

Naisten puoluerajat ylittävän yhteistyön vahvistamiseksi hankkeelle perustettu puolueiden naisjärjestöistä koottu ohjausryhmä jatkoi kokoontumisia molempina vuosina kooten kansallisella tasolla kaikki relevantit poliittiset puolueet yhteen. Vaikka poliittinen tilanne oli muuten molempina vuosina erittäin polarisoitunut, ei tämä vaikuttanut ohjausryhmän toimintaan. Kokouksiin osallistuneet naiset kertoivat puoluerajat ylittävän yhteistyön olevan tärkeää, sillä se tarjoaa tilaisuuden jakaa kokemuksia, informaatiota ja ideoita – sekä moraalista tukea ja keinoja, joilla puuttua naispoliitikkojen kohtaamiin syrjiviin rakenteisiin ja väkivaltaan. Valtakunnan tasolla naispoliitikot tekivät muun muassa vuonna 2016 yhteisen kannanoton, jossa he tuomitsivat vaaliväkivallan yli puoluerajojen. Vuonna 2017 he tekivät yhteiskannanoton naisiin kohdistuvasta väkivallasta. Myös kuntatasolla naiset jatkoivat kokoontumista puoluerajat ylittäviin tapaamisiin – myös vaalien alla. Tämä todettiin erittäin hyväksi toimintamalliksi, ja vuonna 2017 naisryhmät kokoontuivat kahdesti kahdeksalla projektialueella tavoittaen 220 naispoliitikkoa paikallistasolla. Tapaamisissa keskusteltiin muun muassa naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja naispoliitikot järjestivät aiheesta myös keskustelutilaisuuksia yli puoluerajojen alueillaan tavoittaen yli 700 ihmistä.

Haasteita tavoitteiden saavuttamiseksi olivat erityisesti jo mainittu uusi vuoden alusta voimaantullut 12 vuoden koulutuksen vaatimus ehdokkailta, jolloin useat jo hankkeessa koulutetut eivät voineetkaan tulla valituiksi ehdokkain, nousseet ehdokasmaksut niin puolueissa kuin vaalilautakunnassa, ehdokasrekisteröinnissä ilmenneet ongelmat, korruptio ja lisääntynyt väkivalta poliittisen tilanteen polarisoiduttua. Lisäksi Sambian vaalit ovat erittäin kaupallistuneet ja vaalikampanjat ovat kalliita – myös tämä vaikeutti naisten poliittista osallistumista. Näin ollen osalla hankealueilla valittujen naiskunnanvaltuutettujen määrä tippui ja Demo ja ZNWL joutuivat fokuoimaan hankkeen toimintoja uudelleen vaalien jälkeen. Tavoitteen indikaattoreita ei kuitenkaan enää muutettu, sillä uutta hankevaihetta (2018-2021) alettiin suunnitella jo vuoden 2016 lopulla.

Vuonna 2017 entisestään polarisoitunut poliittinen tilanne haittasi ensimmäistä kertaa ohjelman implementointia – koulutuksia ja tilaisuuksia siirrettiin, kunnes pahin poliittinen turbulenssi kesällä 2017 oli rauhoittunut ja ne järjestettiin onnistuneesti myöhemmin vuoden aikana. Demo ja ZNWL seurasivat poliittista tilannetta tiiviisti ja pitivät jatkuvasti yhteyttä puolueiden naisjärjestöihin.

3.3.2. Evaluaation tuloksia

Vuonna 2017 Sambia valikoitui Demon ohjelmatukievaluaatioprosessissa evaluointitiimin kohdemaaksi. Tiimi tapasi laajasti eri toimijoita niin Lusakassa kuin Kapiri Mposhin piirikunnassakin. Evaluaation mukaan Demon Sambian ohjelma on hyvin linjassa niin kansallisten kuin kansainvälisten politiikkalinjausten, strategioiden ja sitoumusten kanssa.

Evaluaation mukaan ZNWL pystyi vaikuttamaan puolueiden naisehdokkaiden asettamiseen ehdolle ja osa puolueista on sisällyttänyt tasa-arvoviittauksia sääntöihinsä. Evaluaation mukaan lisäksi merkittävä määrä naispoliitikkoja (sekä istuvia valtuutettuja että ehdokkaita ja ehdolle pyrkiviä) on voimaantunut koulutusten ansiosta. Koulutetut pystyvät puhumaan ja vaatimaan oikeuksiaan, mikä evaluaation mukaan lisää hankkeen sosiaalista kestävyttä. Monet ovat käyneet muun muassa tutustumassa itsenäisesti muiden alueiden naispoliitikoihin paikallistasolla jakaakseen kokemuksiaan ja oppimaansa, erityisesti naisten puoluerajat ylittävistä yhteistyöstä. Evaluaation mukaan tämä ja Demon tuki yleisesti kontribuoi lisääntyneeseen naiskunnanvaltuutettujen määrään, vaikkakin suoria yhteyksiä on vaikea todentaa. Hankkeessa mukana olleilla on ollut myös erittäin hyvät suhteet kunnanvaltuustoihin – tämä kävi ilmi evaluaatiossa keskusteluissa valtuustosihteereiden ja virkailijoiden kanssa.

Evaluaation mukaan Demon kontribuutio on ollut tärkeä naisten monipuolueyhteistyön vahvistumiselle Sambiassa: ZNWL ei ollut ennen tätä ohjelmaa pystynyt tuomaan puolueita yhteen saman pöydän ääreen, eikä tätä olisi tapahtunut ilman Demon tukea. Projektin ohjausryhmän myötä luotu neutraali tila dialogille on lisännyt yhteenkuuluvuuden tunnetta ja vähentänyt ennakkoluuloja muiden puolueiden edustajia kohtaan. Erityisesti paikallistasolla monipuolueyhteistyö ei ollut onnistunut ennen. Evaluaation mukaan jopa tasa-arvoministeri oli yrittänyt työskennellä ilman tuloksia eri puolueiden naisedustajien kanssa, mutta tuloksetta. Yhteistyöfoorumit ovat evaluaation mukaan luoneet ilmapiirin, jossa naispoliitikot voivat jakaa ideoita siitä, miten tukea naisten poliittista osallistumista ja tasa-arvoasioita yli puoluerajojen. Esimerkkinä yhdellä projektialueella naispoliitikot ajoivat yhdessä yli puoluerajojen naisten oikeuksia maanomistukseen. Haastateltujen naispoliitikkojen mukaan fasilitoitu dialogi ja neutraali tila ovat mahdollistaneet yhteistyön – tähän he myös näkevät ZNWL:n ainoana mahdollisena toimijana. Näin ollen monipuoluefoorumit eivät ole vielä täysin kestäväällä tasolla, ja tähän Demo ja ZNWL panostavatkin seuraavalla ohjelmakaudella. Kuitenkin evaluaation mukaan positiivista on, että foorumeiden rakenne johtoryhmineen tukee niiden kestävyttä jo nyt.

3.4. Mosambik – Parlamenttien roolin vahvistaminen luonnonvarojen hallinnassa

3.4.1. Demon työn tavoitteet ja tulokset vuonna 2017

Demo toteuttaa konsortiossa yhdessä mosambikilaisen monipuoluedemokratiajärjestö Instituto Moçambicano para Democracia Multipartidária (IMD) sekä hollantilaisen NIMDin kanssa parlamentin roolin vahvistamiseen liittyvää hanketta, jossa tarkoituksena on vahvistaa luonnonvarojen ja erityisesti kaivannaisteollisuuden parlamentaarista valvontaa. Hanke nimeltä ”Improving oversight in Mozambique’s governance” on osa Suomen kahdenvälistä maaohjelmaa Mosambikin kanssa ja se jatkuu vuoden 2019 loppuun. Hankkeen tavoitteena on, että Mosambikin parlamentaarikot kansallisella tasolla ja kolmessa provinssissa valvovat aktiivisesti luonnonvarojen hyödyntämistä ja ovat päättäneet luonnonvarojen käyttöön liittyvästä lainsäädännöstä.

Hankkeen tavoitteen indikaattorien lähtötason mittaus saatiin päätökseen tammikuussa 2017. Tutkimuksen aikana selvisi muun muassa, että kaivannaisteollisuuteen liittyviä lakeja on 11, mutta aloitteet eivät ole tulleet parlamentilta vaan hallitukselta. Tarkoituksena onkin vastaisuudessa vahvistaa parlamentin roolia ja seurata mahdollisia lainsäädäntöön liittyviä muutoksia ja niiden ihmisoikeusperustaisuutta. Myös kansalaisyhteiskunnan osallistumista lainsäädännön kehittämiseen seurataan, tähän mennessä 25% kansalaisjärjestöistä katsoo, että he ovat olleet osallisena tai kuultavina lainsäädäntöprosesseissa. 21% kansanedustajista ja 29% kansalaisjärjestöedustajista olivat sitä mieltä, että nykyiset käytössä olevat mekanismit kaivannaisteollisuuden läpinäkyvyyden ja vastuullisuuden parantamiseksi ovat tehokkaita. Muun muassa näiden teemojen osalta muutoksia seurataan hankkeen edetessä.

Hankkeen varsinainen avajaistilaisuus kansanedustajille ja sidosryhmille pidettiin Maputossa Suomen suurlähettiläs Laura Torvisen johdolla 28.3. ja samalla viikolla myös hankkeen ohjausryhmä järjestäytyi ja pidettiin ensimmäiset Mosambikin provinssien edustajien koulutukset Maputossa. Monet tahot sekä parlamentin että rahoittajien puolelta toivat esiin, että tämä hanke on ensimmäinen kansallisen ja alueellisen tason kansanedustajia yhdistävä koulutusohjelma tällä sektorilla ja siksi historiallisesti merkittävä.

Parlamentaarikot sekä kansallisella tasolla että Nampulan, Cabo Delgadon, Zambezin, Tete, Manican ja Inhambanen provinseissa saivat vuoden aikana koulutusta luonnonvarojen ja erityisesti kaivannaisalan lainsäädäntöön ja näiden ihmisoikeusulottuvuuksiin liittyen. Muun muassa Manican ja Teten alueparlamentit järjestivät koulutusten jälkeen erilaisia sidosryhmätapaamisia ja kaivosalan yrityksiin kohdistuneita teollisuusvierailuja toimeenpannukseen oppimaansa käytännössä.

Kansallisessa parlamentissa hankkeen kohderyhmänä ovat ihmisoikeuksia seuraava valiokunta sekä erityisesti ympäristö-, talous ja maatalousvaliokunta. Näille valiokunnille hankkeessa laadittiin koulutusten ohella materiaalit, joiden avulla lainsäädännön toimeenpanoa ihmisoikeusnäkökulmasta voi sektorilla edistää. Myös valiokunnan teknistä henkilökuntaa on koulutettu. Ihmisoikeuksia seuraava valiokunta teki opintovierailun kaivosalan kansainvälisiin yrityksiin Teten, Manican, Zambezin ja Inhambanen provinseissa vuosittaisten maakuntavierailujensa yhteydessä.

Eri provinssien parlamenttien kanssa perustettiin kansallinen verkosto (Platform), jossa kaivannaisalaan liittyviä kokemustenvaihtoa ja koulutusta tullaan järjestämään jatkossa. Provinssien parlamenttien edustajat kokoontuivat Maputoon 7.-9.11. opintovierailulle tutustuen sekä Maputon provinssin toimintaan että kansallisen parlamentin toimintaan.

Suomessa eduskuntaryhmien kanssa tehtiin paljon yhteistyötä Mosambikiin liittyen. Kansanedustajat mm. isännöivät/ emännöivät mosambikilaisia kollegoitaan marraskuussa ja vastavierailu Mosambikiin järjestetään vuoden 2018 lopussa.

Demon emännöimä mosambikilaisten kansanedustajien opintomatka Suomeen järjestettiin 13.-18.11. Deleagaatiossa oli 9 talous-, maatalous- ja ympäristöasioista vastaavan valiokunnan kansanedustajajäsentä, joista 5 naisia (mm. parlamentin naisverkoston pj), 1 Manican provinssin parlamentin puheenjohtaja sekä parlamentin teknistä henkilökuntaa ja Demon kumppanijärjestön IMDn edustaja, yhteensä 16 henkeä. Kansanedustajat edustivat kaikkia kolmea parlamenttipuoluetta: Frelimo 5, Renamo 3, MDM 1. Deleagaatiota veti valiokunnan varapuheenjohtaja, Frelimon Jaime Neto. Suomen Maputon edustustosta deleagaation mukana matkusti erityisasiantuntija Jaakko Jakkila.

Vierailuohjelmaan kuului Demon yhteistyössä eduskunnan kansainvälisen toimiston kanssa järjestämä seminaari eduskunnassa luonnonvarojen hallinnasta, Geologisen tutkimuskeskuksen esittely kaivostoiminnasta Suomessa, STM:n esittely sukupuolten välisestä tasa-arvosta, UM:n esittely Suomen toiminnasta Mosambikissa, sekä keskustelut kaivannaissektorin läpinäkyvyysaloitteesta (EITI) ja kestävästä metsänhoidosta. Naisedustajat tapasivat myös eduskunnan naisverkoston. Visiitin päätteeksi deleagaatio teki yritysvierailun Yara Suomen fosfaattikaivokselle Siilinjärvelle.

Deleagaatio antoi hyvää palautetta ohjelman monipuolisuudesta ja opeista liittyen suomalaiseen luonnonvarasektoriin sekä kaivannaisalan lainsäädäntöön. Myös kansainvälisen EITI-standardin toteuttaminen Mosambikissa herätti paljon keskustelua. Vieraat kiittelivät kovasti ryhmäkeskusteluja ja tapaamisia suomalaisten kansanedustajien kanssa ja olivat hyvin kiinnostuneita suomalaisesta parlamenttityöskentelystä ja sen monipuoluepohjaisuudesta.

3.5. Sri Lanka - Nuorten poliitikkojen monipuolueyhteistyö

3.5.1. Demon työn tavoitteet ja tulokset 2017

Vuonna 2017 Demolla ei ollut Sri Lankassa varsinaista voimassa olevaa hankesuunnitelmaa, koska määräraha-leikkausten vuoksi alun perin suunnitella ollutta hanketta ei voitu jatkaa. Yhteistyötä paikallisen kumppanin One-Text-Initiativen (OTI) kanssa haluttiin pitää yllä ja samalla vahvistaa vuoden 2015 aikana synnytetyn nuorten poliitikkojen monipuolueverkoston (SLYD) toimintaa. Alkuvaiheessa olevan Sri Lankan kontekstissa varsin ainutlaatuisen monipuolueverkoston kannalta on kriittistä, että sen toimintaa tuetaan, jotta rooli ja toimintamallit vakiintuisivat.

Sri Lankalle ei ole vuonna 2017 UM:n rahoitusta. Demo ja paikalliskumppani OTI hakivat yhdessä muutamaa EU-rahoitusta, jääden varasijalle.

Sri Lankan toiminta sisällytettiin UM:n ohjelmahakemukseen. Hankkeessa on kohderyhmänä nuoret ja naiset, tarkoituksena on monistaa 2015-2016 toimintamallia alue- ja paikallistasolle. Joka tapauksessa yhteistyösuhteita pyritään kuitenkin pitämään yllä.

4. Kehityskasvatus, vaikuttaminen ja ohjelmasta tiedottaminen

Demon kehityskasvatuksen, viestinnän ja vaikuttamistyön ensisijainen tavoite on parantaa suomalaisten puolue toimijoiden tietämystä demokratian ja monipuoluejärjestelmän roolista kansainvälisessä kehityksessä. Ohjelmasta tiedottaminen kasvattaa kohdeyleisön tuntemusta Demon työstä kumppanimaissa ja vahvistaa Demon asemaa tuloksia aikaan saavana, vastuullisena toimijana.

Kehityskasvatuksen ja vaikuttamisen pohjan muodostavat hyvät suhteet jäsenpuolueisiin ja niiden erityisjärjestöihin ja Demon kehityskasvatukselle asettamat tavoitteet toteutuivatkin hyvin vuonna 2017. Indikaattoreihin perustuen voidaan sanoa, että puolue toimijat tuntevat kehitysasioita ja demokratiatukea entistä paremmin, ja sitä kautta demokratiatuella on vahvempi asema Suomen kehityspoliitikassa. Kuuden puolueen periaateohjelmassa demokratia mainitaan tavoitteena tai painopisteenä ja kaikissa paitsi yhdessä korostetaan Suomen roolia globaalissa kehityksen tukijana.

Demon ja UNDP:n pohjoismaiden toimiston yhteistyössä järjestämä vaikuttajaohjelma nuoriso- ja opiskelijapolitiikoille järjestettiin jälleen marras- joulukuun taitteessa vuonna 2017. Nelipäiväinen ohjelma järjestettiin yhteistyössä ulkoministeriön kanssa. Kaikista nuoriso- ja opiskelijajärjestöistä oli edustus ohjelmassa.

Yhteistyö eduskunnan ja puolueiden kanssa jatkui tiiviinä. Erityisen tärkeää oli myös puolueiden kansainvälisistä asioista vastaavien henkilöiden konsultointi sekä puolueiden konsultointi uutta ohjelmaa tehtäessä.

Syyskuussa Demo järjesti jälleen yhteistyössä eduskunnan kansainvälisen osaston kanssa kansainvälisen demokration päivän seminaarin, jonka aiheena oli demokratia konfliktinhallintajärjestelmänä.

Vuoden aikana Demo järjesti seuraavat tapahtumat:

13.2. EU:n demokration tukiseminaari eduskunnan kansalaisinfossa

8.3. Naisten päivän seminaari "Women, Elections and Campaigning" yhdessä UM:n kanssa Säätytalolla

3.4. Vaalipaneeli: Lisää demokratiaa Turkuun? - paneeli koostui jokaisen eduskuntapuolueen kunnallisvaaliehdokkaasta

10.7. SuomiAreena; Nuoret, rauha ja turvallisuus -paneeli yhdessä WISE:n kanssa

13.9. Demokration päivän seminaari eduskunnassa, yhdessä eduskunnan kv. toimiston kanssa

Vaikuttamistyön osana Demosta pyydettiin lukuisia lausuntoja UM:n hallinnonalaan liittyviin toimintoihin, muun muassa suurlähettiläiden strategiaan suunnitelmiin ja kansalaisyhteiskuntalinjaukseen. Lisäksi Demo on pitänyt yhteyttä UM:n virkamiehiin, erityisesti kehityspoliittisen osaston ja kansalaisyhteiskuntayksikön johtoon ja suurlähetystöihin. Tätä työtä ovat tukeneet erityisesti Demon hallituksen kansanedustajajäsenet. Vaikuttamistyössä keskeisiä verkostoja ovat Kehitysyhteistyöjärjestöjen EU-yhdistys Kehys ja Brysselissä European Partnership for Democracy, joiden molempien hallituksessa Demo oli edustettuna. Demo oli mukana perustamassa myös Global Partnership for Democracy- verkostoa, ja on järjestön hallituksessa, NIMDin ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa.

Demo osallistui myös ulkoministeriön rauhanvälityksen koordinaatioryhmän ja Allianssin 2250 toimintaan ja lisäksi jatkoi jäsenyyttä Suomen 1325 -verkostossa ja maailma.net -yhdistyksessä.

Ohjelmasta tiedottamisen pääkanavat ovat Demon nettisivut sekä Facebook ja Twitter. Asetettujen tavoitteiden mukaisesti sosiaalisen median kanavien seuraajamäärät kasvoivat yli tavoitellun 10 %. Lisäksi Demo tuottaa usean kerran vuodessa uutiskirjeen, ja puolueilla on kolumnivuorot Demon sisällöntuotantoon. Kehitysviestintään ja ohjelmasta tiedottamiseen liittyvät tavoitteet saavutettiin hyvin.

Yleisellä tasolla voidaan todeta, että kehityskasvatusta, viestintää ja vaikuttamista on tehty käytössä olevien resurssien puitteissa entistä strategisemmin, keskittyen kohdennettuun ja laadukkaaseen työhön.

5. Lämpöleikkaavat teemat

Demon on työssään huomioitava Suomen kehityspoliittisen selonteon lämpöleikkaavat tavoitteet, joita tuetaan kaikella kehityspoliitiikalla. Näitä ovat sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen.

Demon työssä lähtökohtana on tavoitteiden mukaisesti inklusiivisen monipuoluedemokratian edistäminen niin, että naisia, miehiä, nuoria ja vähemmistöjä edustavat ihmiset ovat tulevaisuudessa vahvemmin mukana päätöksentekijöinä, puolueiden aktiiveina ja demokratian ylläpitäjinä. Demon kohderyhmään kuuluvat poliitikot ovat siis sekä vastuunkantajia että oikeudenhaltijoita, ja Demo pyrkii kaikessa toiminnassaan edistämään inklusiivisuutta, jotta eriarvoisuus vähenisi.

Ilmastonmuutoksen hillitsemistä Demon toiminta tukee siltä osin, kun toiminnassa mukana olevat poliitikot omissa konteksteissaan tätä teemaa esille tuovat ja siihen liittyviä paikallisia haasteita ratkovat. Demo voi kannustaa keskustelemaan tästä keskeisestä teemasta ja siihen liittyvistä ilmiöistä, ja samalla kannustaa poliitikkoja etsimään paikallisia ratkaisuja ongelmiin.

6. Ohjelman kehittäminen

6.1. Demon evaluaatio

Vuonna 2017 Demon ohjelman kehittämiseen liittyi myös UM:n toimeksiantama evaluaatio. Kuten muidenkin 21 ohjelmataukea saavan järjestön kehitysyhteistyöohjelmat, myös Demon ohjelma oli osa laajaa, ohjelmatauen rahoitusinstrumenttia koskevaa evaluaatiota. Evaluaattoreita varten kerättiin kokoon laaja aineisto Demon vuosien 2010–2016 toiminnasta (hankkeista ja ohjelmista), valmisteltiin haastatteluja Suomessa sekä valmisteltiin maaliskuussa toteutettu evaluaattoreiden kenttämätkä Sambiaan. Demon henkilökunta osallistui useaan otteeseen valmistelukeskusteluihin, evaluointihaastatteluihin ja arviointikeskusteluihin evaluaattoreiden kanssa. Monet Demon hallituksen jäsenet ja aktiivit osallistuivat niin ikään haastatteluihin. Prosessi vaati työvoimaresursseja Demolta, mutta sujui erittäin hyvin, ja evaluaattoreiden käyttämä oppivan arvioinnin lähestymistapa oli hyödyllinen Demon toimintaa ajatellen. Demon toiminnan hyviä käytäntöjä nousi paitsi Demoa koskevassa evaluaatioraportissa myös kaikista järjestöraporteista kootussa metaevaluaatioraportissa hyvin esiin. Evaluaation referenssiryhmään osallistui vuosina 2016–2017 Demon puolesta ohjelmajohtaja.

Evaluaatioraportit käsiteltiin kokonaisuudessaan Demon hallituksessa loppuvuonna 2017. Keskeisiä johtopäätöksiä on lueteltu alla:

- Demon toimintaa pidetään erittäin tarkoituksenmukaisena ja ainutlaatuisena, sekä tuloksellisena ja kustannustehokkaana.
- Demo on selvästi löytänyt oman paikkansa monipuoluedemokratiaa edistävänä toimijana yhteistyössä NIMD:n kanssa ja suhteessa maakohtaisiin viiteryhmiin ja edunsaajiin. Demon suhteellinen etu on evaluaattoreiden mukaan ydintoiminta-alueellaan jopa globaalisti hyvin suuri.
- Omarahoitusvaateen suhteen Demo on kuitenkin evaluaattoreiden mukaan epäedullisessa tilanteessa verrattuna muissa maissa samanlaisiin toimijoihin sovellettaviin käytäntöihin.

- Hankkeiden ja ohjelman hallinnointi saa positiivista palautetta, joskin seurantajärjestelmän käyttö oli arviointia koskevana ajanjaksona vasta alussa. Merkittäviä edistysaskelia on jo otettu siinä, että noudatetaan nykyaikaisia ja korkealaatuisia tulosperustaisia periaatteita, mutta raportointi tuloksista ja vaikutuksista ei perustu vielä näyttöön. Evaluaattorit huomauttavat, että siitä ei jatkossakaan pitäisi tulla suuria (henkilö- ja taloudellisia) resursseja vaativaa toimintaa, joka ei sittenkään tarjoa riittävän luotettavaa näyttöpohjaa. Myös rahoittajan tulisi tunnustaa, että mitä enemmän näyttöön pohjautuvia tuloksia edellytetään, sen kalliimpaa se on, myös ajatellen kumppanien kouluttamista toimintamaissa.

- Demon strateginen johtaminen ja ohjelmatavoitteet ovat vaativia ja edellyttävät riittäviä ja pysyviä resursseja ja kapasiteetin kasvattamista kaikilla tasoilla. Demo on tätä tietystä määrin menettänyt UM:n budjettileikkausten vuoksi.

Evaluaation keskeiset suositukset olivat:

- Demon tulisi toimia nykyisistä vahvuuksistaan ja asiantuntemuksestaan lähtien puolueiden välisessä ja monipuoluedemokratiaan liittyvässä vuoropuhelussa sekä nais/sukupuoli- ja nuorisokysymyksiä koskevissa asioissa. Sen ei pitäisi laajentaa toimiaan uusille maantieteellisille alueille vaan pitäytyä nykyisillä painopistealueillaan, sillä tuki edellyttää pitkäaikaista paikallista läsnäoloa.

- Tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta pitäisi parantaa siirtämällä painopiste poliittisista toimijoista myös poliittisen järjestelmän tasolle.

- Molempia osapuolia vahvistavaa yhteistyötä NIMD:n kanssa pitäisi jatkaa.

- Eduskunnassa tehtävässä työssään Demon pitäisi resurssiensa puitteissa panostaa enemmän uusille kansanedustajille järjestettäviin koulutustilaisuuksiin sekä pohtia politiikkakoulun ajatusta myös Suomessa ja Suomen olosuhteisiin mukautettuna.

- Demon ei pitäisi vaarantaa toimintaansa kasvattamalla puolueilta edellytettävän rahoituksen määrää. Sen ei pitäisi myöskään ryhtyä kilpailemaan varainhankinnassa sellaisten vakiintuneempien kansalaisjärjestöjen kanssa, joilla on omat varainhankintastrategiansa ja siihen osoitettu henkilökunta. Lisäksi Demon puolueettomuutta ei pitäisi vaarantaa hyväksyttäessä lahjoituksia yksityisiltä/muilta kuin puolueilta edustavilta tahoilta.

- UM:n pitäisi harkita sitä, että Demon omarahoitus tällä kehitysohjelmakierroksella olisi symbolista 0,5–1 prosentin tasoa ja korkeintaan 2 % seuraavalla kierroksella.

- Demon pitäisi kehittää edelleen seuranta- ja arviointijärjestelmiään, etenkin poliittisten toimijoiden käyttäytymiseen ja sukupuolikysymyksiin liittyviä sekä poliittisen järjestelmän ja poliittisen kulttuurin muutoksia kuvaavia mittareita. Tiedon tarkemman keräämisen edellyttämää tulosten kartoitusta (outcome mapping) ja haravointia (outcome harvesting) ja muita vastaavia menettelyjä tulisi käyttää.

- Demon pitäisi jatkaa tähän asti käyttämiensä hyvin arvostettujen osallistavien menetelmiensä käyttöä konfliktien ratkaisussa ja vuoropuhelussa.

- Erityyppisiä kestävyyttä kuvaavia tunnuslukuja pitäisi ottaa käyttöön ja niistä tulisi raportoida.
- Demon tulisi painottaa ja kehittää tapoja nostaa kumppaneiden kapasiteettia yli sen, mikä on pelkkää hankkeen toteutukseen tähtäävää kapasiteetin kasvattamista.
- Demon prioriteettina tulisi olla kokopäiväisen lisätyövoiman palkkaaminen, jotta se voisi jatkossakin olla demokratiaa tukeva kohtuullisen korkean tuloksellisuustason omaava järjestö ja UM:n keskeinen demokratiatukityökumppani.
- Demon pitäisi järjestää yhteistapaaminen kansanedustajille, Demon toimintaan osallistuneille poliitikoille, suurlähetystöille ja UM:n kansalaisjärjestöyksikölle Demon työtä koskevien kokemusten jakamiseksi.

6.2. Ohjelman kehittäminen

Demon ohjelmaa kehitettiin vuoden 2017 edelleen erityisesti seurantajärjestelmän osalta. Demo suunnitteli myös oman muutosteorian ja uudisti ohjelmamanuaalinsa. Muutosteorian ja tulosseurantakehikon perusteella kaikissa Demon toimintamaissa pyritään seuraamaan muutoksia poliittisen järjestelmän, puoluetoimijoiden ja puolueiden kapasiteetin sekä poliittisen kulttuurin osalta. Kaikilla näillä osa-alueilla on omat tavoitteensa indikaattoreineen sekä odotetut (välittömät) tuloksensa niin ikään indikaattoreineen. Tavoitetason indikaattoreihin oli Myanmarin ja Tunisian ohjelmien osalta kerätty baseline-tiedot jo vuonna 2016 ja vastaavat tiedot tullaan keräämään uudestaan vuoden 2018 lopussa, jolloin vaikutuksista saadaan arvioita. Välittömien tulosten indikaattoriseurantaa tehdään vuosittain ja vuoden 2017 tiedot ovat liitteenä olevassa seurantataulukossa, myös Sambian hankkeen osalta.

Suurin ponnistus ohjelman kehittämiseen liittyen vuonna 2017 oli uuden demokratiatukiohjelman laatiminen vuosille 2018-2021. Suunnittelutyö aloitettiin jo vuonna 2016 ja ohjelmaa varten laadittiin Demolle sekä ohjelmatoimintaa että Suomessa tehtävää globaalikasvatus-, vaikuttamis- ja viestintätyötä varten muutosteoriat ja niistä johdetut tulosketjut (ks. kappaleen alku). Uuden ohjelman suunnitteluun ja laatimiseen osallistettiin suomalaisia puolueita ja Demon hallituksen jäseniä aktiivisesti. Myös erityisesti Sambian hankkeen osalta toteutettiin kumppanin kanssa mittava vuoden pituinen suunnitteluprosessi käynnissä olleen hankevaiheen ohella. Uuden ohjelman suunnittelu ja mittava kirjoitustyö oli merkittävä ponnistus Demon pienelle henkilöstölle vuoden 2017 aikana. Ohjelmasta laadittiin mittava rahoitushakemus UM:lle kesäkuun loppuun mennessä. Syksyllä annetut arviointilausunnot UM:n eri osastoilta ja suurlähetystöistä olivat poikkeuksetta erittäin kiittäviä ja Demon ohjelma ja rahoitushakemus arvioitiin erittäin relevanteiksi ja laadukkaiksi.

Ohjelman kehittämisen osalta Demo teki tiivistä yhteistyötä paitsi NIMDin, myös muiden demokratiatukijärjestöjen kanssa osana kansainvälisiä verkostoja (PPPpeer Network, European Partnership for Democracy, Global Partnership for Multiparty Democracy). Ohjelman kehittämiseen voi laskea myös yhteistyön muiden ohjelmataukea saavien järjestöjen kanssa Suomessa.

7. Demon työ kansainvälisissä verkostoissa

Demo oli edustettuna eurooppalaisten demokratiatukijärjestöjen kattojärjestön European Partnership for Democracy:n hallituksessa vuonna 2017. EPD:n työn fokuksena on vaikuttamistoiminta, tiedonjako ja yhteinen ohjelmatyö kehittyvissä demokratioissa. EPD:ssa on mukana yhteensä 14 järjestöä, joista viimeimpänä jäsenyyden sai Westminster Foundation for Democracy. Vaikuttamistoimintaan liittyen merkittävä rooli EPD:lla on mm. EU:n ns. demokratiapilottimaakokeilussa. EPD on korostanut EU:n perusarvojen mukaisesti demokratian tukemisen tärkeyttä, jottei demokratia on vesity epäpoliittisemmän ja byrokraattiselta kalskahtavan hyvän hallinnon konseptin taakse.

EPD:n sihteeristö käyttää hyviä verkostojaan, muun muassa tilaisuuksien järjestämisen yhteydessä, ajaessaan demokratiayhteisön laajan demokratian näkemystä Brysselin tasolla. Kesäkuussa toiminnanjohtaja osallistui Brysselissä mm. EPD:n järjestämään Maailmanpankin World Development raportin lanseerauksen paneelikeskusteluun.

Demo on vuodesta 2015 alkaen ollut mukana suunnittelemassa globaalin monipuolueverkoston perustamista. Global Partnership for Multiparty Democracy (GPMD) perustettiin vuonna 2016, se kokoaa yhteensä 17 toimijaa yhtä monesta maasta. Euroopasta mukana ovat Demo ja NIMD, joista NIMD:lla on GPMD:n vetovastuu. Demon toiminnanjohtaja valittiin mukaan GPMD:n hallitukseen, joka työstää tarkempaa suunnitelmaa toiminnalle

8. Resurssit

8.1. Henkilöstöresurssit ja henkilöstön kehittäminen

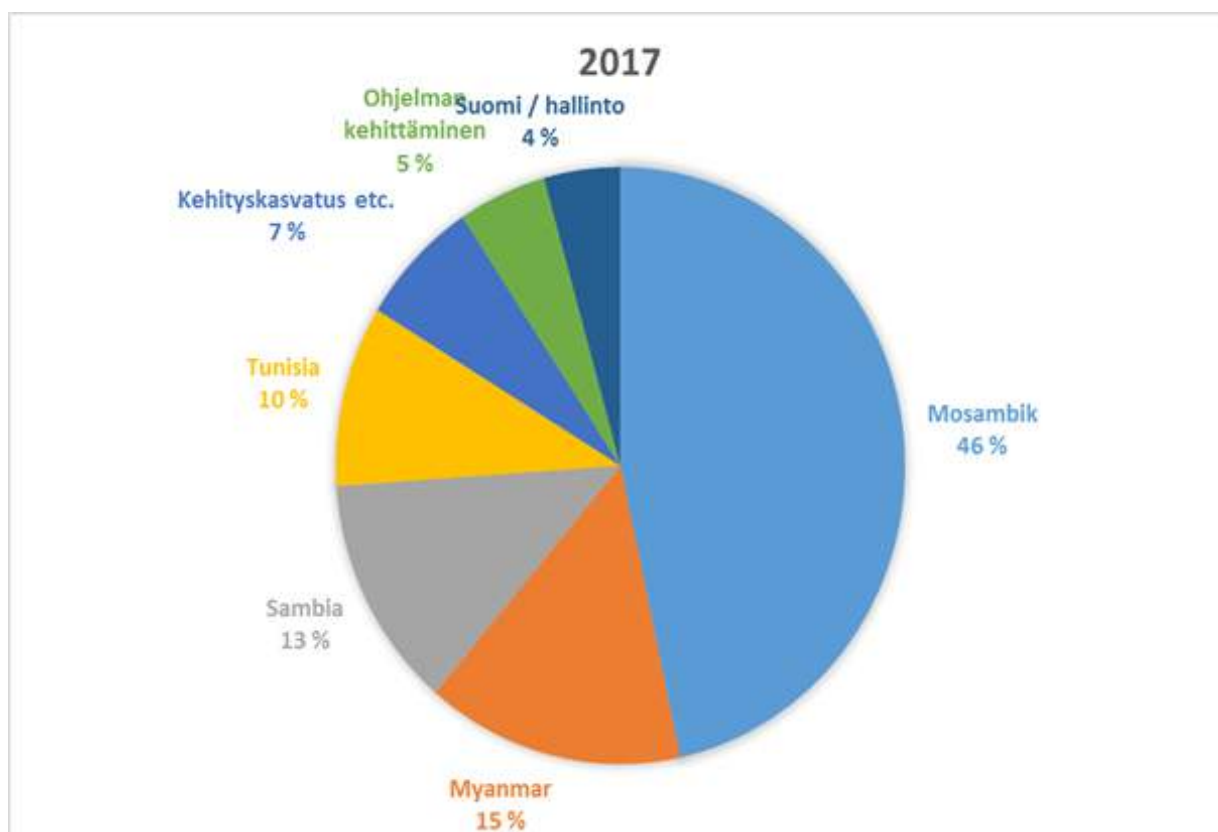
Demossa oli vuoden 2017 aikana työsuhteessa viisi henkilöä syyskuuhun asti, ja neljä henkilöä syyskuusta vuoden loppuun. Kehitysrahoitusleikkausten jälkeen Demo jatkoi toimintaa vain Sambiasa, Myanmarissa ja Tunisiassa ohjelmatuella ja bilateraalihankkeessa Mosambikissa.

Sihteeristön henkilöresurssit vuoden lopussa olivat neljä henkilötyövuotta (toiminnanjohtaja, ohjelmajohtaja, ohjelmasuunnittelija sekä talous- ja hallintokoordinaattori), joista ohjelmasuunnittelijan palkka tuli muualta kuin UM:n ohjelmatuesta (kahdenvälisestä Mosambikin hankkeesta). Sihteeristössä oli lisäksi kaksi korkeakouluharjoittelijaa yhteensä seitsemän kuukauden ajan.

8.2. Talousraportti

Demon toiminnan kokonaiskulut vuonna 2017 olivat noin 1 061 000 euroa (vuonna 2016 noin 691 000 euroa). Kuluista noin 564 000 euroa sisältyi ulkoministeriön rahoittamaan ohjelmaan, ja noin 490 000 euroa erilliseen Mosambik-hankkeeseen.

Taulukko: vuoden 2017 toteutuneiden kulujen jakautuminen kustannuspaikoittain

TOIMINTAKERTOMUS 2017

Puolueiden kansainvälinen demokratiayhteistyö - Demo ry